

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 55/2010-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť I. M., t. č. vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom č. k. 2 T 26/2009-226 zo 16. júla 2009 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 To 63/2009-273 z 12. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2009 (po doplnení 13. januára 2010) doručená sťažnosť I. M., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na zákonného

sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 144 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 T 26/2009-226 zo 16. júla 2009 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 To 63/2009-273 z 12. novembra 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 26/2009 zo 16. júla 2009 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 63/2009 z 12. novembra 2009 bol uznaný za vinného zo spáchania zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 47 ods. 2 Trestného zákona a prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov.

Podľa názoru sťažovateľa v jeho prípade nerozhodoval zákonný sudca, a teda ani vyhlásený rozsudok nemožno z daného dôvodu pokladať za zákonný. Sťažovateľ sa domnieval, že tým, že v súlade s § 47 ods. 2 Trestného zákona podľa zásady „3x a dost!“ mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov, došlo v jeho prípade k zmene zo zločinu na obzvlášť závažný zločin. V tejto súvislosti vyslovil názor, že zločin sa od obzvlášť závažného zločinu odlišuje trestnou sadzbou, a nie závažnosťou konania. Z uvedeného potom vyvodil záver, že podľa § 16 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku mal byť v jeho trestnej veci vecne príslušným súdom prvého stupňa Okresný súd Trenčín, a nie okresný súd, pretože Okresný súd Trenčín je okresným súdom v sídle krajského súdu.

Vo vzťahu k uvedenému sťažovateľ dodal: *„Ja ako obžalovaný v tej dobe a teraz odsúdený som sa spoliehal na profesionalitu súdu (predsedu senátu) avšak po odsúdení a potvrdení rozsudku Krajským súdom Trenčín som sa dozvedel že Okresný súd Nové Mesto nad Váhom nebol vecne príslušný rozhodovať. ... Mám za to, že súd nemohol rozhodovať objektívne nestranne a v súlade so zákonom keď porušil niekoľko ustanovení zákona, Ústavu SR a Dohovor hneď na začiatku konania.“*

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„Rozsudok vynesený Okresným súdom Nové Mesto nad Váhom sp. zn. 2 T 26/2009 zo dňa 16. júla 2009 v spojení s uznesením Krajského súdu Trenčín zo dňa 12. november 2009 sp. zn. 3 To 63/2009 nie je v súlade s čl. 5 ods. 1 písmeno a), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a je v nesúlade s čl. 48 ods. 1, čl. 144 ods. 1 Ústavy SR.“

Okrem toho sťažovateľ podľa čl. 127 ods. 3 ústavy žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 € ako náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie jeho práv.

Sťažovateľ taktiež žiadal ústavný súd o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom, čo odôvodnil nedostatkom finančných prostriedkov, v dôsledku čoho si ho nemôže dovoliť zaplatiť.

Podaním doručeným ústavnému súdu 17. decembra 2009 sa sťažovateľ domáhal odloženia vykonateľnosti rozsudku okresného súdu č. k. 2 T 26/2009-226 zo 16. júla 2009 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 3 To 63/2009-273 z 12. novembra 2009, a to vo výroku týkajúceho sa uloženého trestu. Tento návrh sťažovateľ odôvodnil tým, že *„na Ústavnom súde SR je prijatý návrh na konanie sp. zn. PL. ÚS 06/09 zo dňa 3. 11. 2008 vo veci rozhodovania o súlade právnych predpisov (ďalej len ustanovenia § 47 ods. 2 a § 67 ods. 3 Zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon), čo sa priamo dotýka nariadenia výkonu trestu M. I.“*

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstatou námietok sťažovateľa boli tvrdenia o porušení jeho práva na zákonného sudcu, práva na slobodu a bezpečnosť, ako aj práva na spravodlivý súdny proces, a to z dôvodu, že podľa jeho názoru tým, že okresný súd pri ukladaní trestu použil zásadu „3x a dosť!“, sa skutok kvalifikovaný ako zločin zmenil na obzvlášť závažný zločin, v dôsledku čoho mal o jeho vine a treste v súlade s § 16 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku rozhodovať ako súd prvého stupňa Okresný súd Trenčín, a nie okresný súd.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, ale aj z vyžiadaných listinných dôkazov, a teda uznesenia krajského súdu č. k. 3 To 63/2009-273 z 12. novembra 2009, ako aj z obsahu odvolaní sťažovateľa a jeho obhajcu proti rozsudku okresného súdu ústavný súd zistil, že rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 26/2009-226 zo 16. júla 2009 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 47 ods. 2 Trestného zákona a za prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Za to ho okresný súd podľa § 41 ods. 1 a § 188 ods. 1 v spojení s § 47 ods. 2 Trestného zákona s prihliadnutím na § 38 ods. 2 a s použitím § 39 ods. 1 Trestného zákona odsúdil na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 25 rokov. Okresný súd zároveň týmto rozsudkom zaradil sťažovateľa do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a zaviazal ho uhradiť poškodenému škodu, ktorá mu bola spôsobená trestným činom. So zvyškom nároku na náhradu škody okresný súd odkázal poškodeného na občianske súdne konanie.

Proti tomuto rozsudku podali sťažovateľ a jeho obhajca odvolanie. Obaja namietali právnu kvalifikáciu skutku, ako aj vykonané dokazovanie. Sťažovateľ v odvolaní argumentoval aj tým, že uložený trest považuje za neľudský. Skutočnosť, že vo veci rozhodoval nepríslušný súd, nenamietal ani jeden z nich.

O odvolaní sťažovateľa a jeho obhajcu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 3 To 63/2009-273 z 12. novembra 2009 tak, že ho zamietol.

Z už uvedeného jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ námietku o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 144 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu spočívajúcu v tom, že v danej veci nerozhodoval príslušný súd, neuplatnil v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa, ale prvýkrát ju uplatnil až v ústavnej sťažnosti.

S prihliadnutím na uvedené ústavný súd pri prerokovaní námietok sťažovateľa vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Ak by sťažovateľ alebo jeho obhajca namietali skutočnosť, že vo veci nerozhodoval vecne príslušný súd prvého stupňa, krajský súd rozhodujúci o odvolaní proti rozsudku okresného súdu by bol povinný zaoberať sa touto námietkou. Keďže takáto námietka nastolená nebola, krajský súd, ktorého právomoc preskúmať rozsudok okresného súdu jednoznačne predchádza právomoci ústavného súdu, túto skutočnosť z objektívnych dôvodov neskúmal. V namietanom prípade by teda bola založená právomoc ústavného súdu na preskúmanie uznesenia krajského súdu, avšak len za predpokladu, že námietka sťažovateľa nastolená v ústavnej sťažnosti by bola obsiahnutá v opravnom prostriedku proti prvostupňovému rozhodnutiu, a tým by sa stala predmetom skúmania krajského súdu. Takáto skutočnosť však zistená nebola.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je

kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04, III. ÚS 285/06).

Na základe uvedeného a s poukazom na princíp subsidiarity ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že námietka sťažovateľa sa javí aj ako zjavne neopodstatnená. K takémuto záveru by ústavný súd dospel, ak by bola v tejto veci daná jeho právomoc. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ nesprávne odvodzoval existenciu vecnej príslušnosti súdu prvého stupňa, ak sa domnieval, že táto závisí od použitia zásady „3x a dost!“ zakotvenej v § 47 ods. 2 Trestného zákona. Je nepochybné, že v danom prípade bol sťažovateľ súdený a uznaný za vinného zo spáchania zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody od 3 do 8 rokov, ako aj zo spáchania prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, za ktorý bolo možné podľa tohto zákona účinného v čase spáchania skutku uložiť trest odňatia slobody až do 2 rokov. Z uvedeného vyplýva, že ani jeden z týchto trestných činov nemožno považovať za obzvlášť závažný zločin, lebo takým trestným činom je podľa § 11 ods. 3 Trestného zákona len zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov. Zo zrejmých dôvodov potom nemohla byť na prejednanie týchto trestných činov daná právomoc Okresného súdu Trenčín, pretože neboli splnené podmienky vyplývajúce z § 16 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, podľa ktorého okresný súd v sídle krajského súdu vykonáva v prvom stupni konanie o obzvlášť závažných zločinoch, za ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť rokov. K založeniu právomoci Okresného súdu Trenčín nemohla teda slúžiť skutočnosť, že sťažovateľ bol súdený podľa zásady „3x a dost!“ obsiahnutej v § 47 ods. 2 Trestného zákona. Táto zásada totiž súvisí s ukladaním trestu ako sankcie za protiprávne konanie a nemožno od nej odvíjať vecnú príslušnosť prvostupňového súdu v trestných veciach.

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že v konaní o sťažnosti sťažovateľa je viazaný prezumpciou správnosti normatívnych právnych aktov. O zásade upravenej v § 47 ods. 2

Trestného zákona platí prezumpcia ústavnosti, kým ústavný súd v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy nevysloví nesúlad tejto časti zákona s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ochrane ľudských práv a základných slobôd (obdobne III. ÚS 65/00, III. ÚS 179/07).

Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej nastolenými, ako aj jeho žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a jeho žiadosťou o odloženie vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2010